

Befordring af sygdoms- og alderssvækkede passagerer

Vejledende undervisningsplan udgivet af TUR

Befordring af sygdoms- og alderssvækkede passagerer

Vejledende undervisningsplan udgivet af TUR

Undervisningsplanens baggrund

Uddannelsesmålet er opstået i forbindelse med etablering af Offentlig Servicetrafik (OST), hvor det er blev aktuelt at opdele det gamle, og nu udgåede, uddannelsesmål "Befordring af bevægelseshæmmede" i seks selvstændige moduler (BAB 1, 2, 3A, 3B, 4 og "Brug af evakueringsstol").

Denne undervisningsplan er tilrettet de nye ønsker fra branchen, om at give chaufføren flere redskaber til at kommunikere med kunder, der har psykiske udfordringer.

1 Målformulering

Uddannelsesmålet

Deltageren har viden om:

- Relevante handicap og sygdomme samt aldringssvækkelse
- Hvad man som chauffør kan og skal være opmærksom på i betjening af kunder, i relation til dennes sygdom
- Alzheimer og demens
- Kørsel med børn, og i særdeleshed børn med diagnoser
- Særlige passagerers behov for supplerende ilt
- Kommunikation med kunder der har psykiatriske sygdomme
- Chaufførens psykiske arbejdsmiljø

Deltageren kan:

- Håndtere passagerer på en måde, som tager hensyn til deres specielle fysiske og psykiske situation.
- Befordre passagerer sikkert og professionelt
- Udføre transport med fokus på egne arbejdsstillinger

Deltageren har kendskab til:

- Følgerne af stroke
- Symptomer på psykiske sygdomme

2 Uddannelsesmålets formelle rammer

FKB	<p>2859 Personbefordring med mindre køretøjer (moder-FKB)</p> <p>2720 Redning</p> <p>2288 Personbefordring med bybus og rutebil</p>
Varighed	2,0 dage
Myndighedskrav	<p>De fleste regionale trafikselskaber og kommuner stiller krav om et gennemført kursus i befordring af bevægelseshæmmede.</p> <p>Hvis den offentlige servicetrafik foregår uden brug af fysiske hjælpemidler til støtte for fysisk handicappede, så blot følgende 2 delkurser:</p> <p>47874 Introduktion til offentlig Servicetrafik, 1 dag</p> <p>48104 Befordring af sygdoms- og alderssvækkede passagerer, 2 dage</p> <p>Uddannelsen afsluttes med en 20 minutter Multiple Choice test i de emner, der indgår i denne uddannelse.</p> <p>Testen gennemføres i Multitest, og der må ikke benyttes hjælpemidler under testen.</p> <p>Personbefordringsbranchens Kvalitetssekretariat (PKS) udsteder certifikat til de chauffører, som har bestået testen.</p> <p>I praksis printer skolerne certifikat ud til de chauffører, der har gennemført uddannelsen og bestået den afsluttende prøve.</p> <p>Der skal anvendes A4 papir der på forhånd er markeret i A6 formatet. Der printes således op til 4 certifikater pr. A4 papir.</p> <p>Skolen stempler og underskriver certifikatet</p>

3 Uddannelsesmålets placering i uddannelsesstruktur

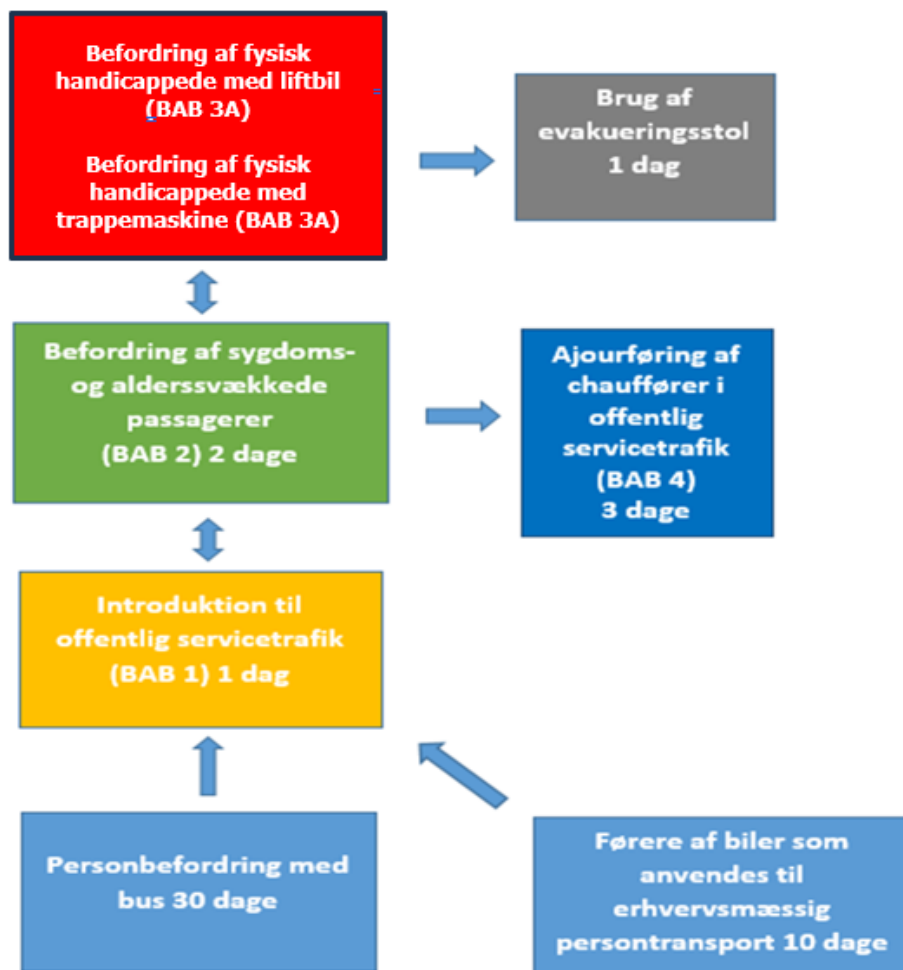
Målgruppen er chauffører der udfører befordring af sygdoms- og alderssvækkede passagerer i form af bl.a. offentlig servicetrafik (Flextrafik)

Der udstedes selvstændigt certifikat for hvert af de seks moduler.

BAB 1, 2, 3A og 3B kan gennemføres i valgfri rækkefølge.

BAB 4 må først gennemføres efter BAB 1 og 2

Grafikken viser den mest hensigtsmæssige rækkefølge.

4 Uddybende målformulering

4a Supplerende målformulering

Deltageren kan genkende og forholde sig til forskellige alders- og sygdomstegn gennem

- Teori om forskellige handicap, aldrings- og sygdomslære
- Kendskab til forskellige personlige værnemidler

Deltageren kan på baggrund af

- Teori og afprøvning af ergonomiske grundprincipper, udvælge den rigtige måde at håndtere passageren på, således at det er ergonomisk forsvarligt for både passageren og chaufføren selv.
- Sin viden om forskellige former for kommunikation, kommunikere med fysisk og psykisk handicappede passagerer.

Deltageren opnår kendskab til

- De handicap og sygdomme der er beskrevet i kompendiet "Befordring af sygdoms- og alderssvækkede passagerer".

4b Demens	<p>Forslag til mere viden om demens fra Alzheimerforeningen, se mere på: https://www.alzheimer.dk/viden-om-demens/demenssymptomer/ 10 symptomer på demens og en lille film.</p> <p>https://www.alzheimer.dk/temaer-om-demens/forskning-og-viden-om-demens/demens-mere-end-hukommelsesbesvaer/ Demens – mere end hukommelsesbesvær</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=AxmMJ-4nB_c Kommunikation med mennesker med en demenssygdom</p> <p>At hjælpe en person med demens kræver både forståelse og tålmodighed. Her er nogle tips som chaufføren kan være opmærksom på for at støtte dem:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Skab en tryk og forudsigelig kørsel; Gerne samme chauffør ved fast kørsel. Personer med demens kan føle sig forvirrede eller ængstelige, hvis deres hverdag er kaotisk eller uforudsigelig. Et fast dagligt mønster, med klare rutiner og strukturerede aktiviteter, kan hjælpe dem med at føle sig mere sikre.2. Bevar respekten for mennesket, som dette menneske var engang.3. Skaf dig viden om sygdommen. Så er det lettere at forstå, at de sociale spilleregler kan være mere eller mindre sat ud af kraft, og at en eventuel aggressiv adfærd kan være udtryk for afmagt.4. Tal langsomt og tydeligt - men ikke nødvendigvis højere. Man bliver ikke døv af en demenssygdom.5. Vær konkret. Undgå metaforer, ironi og sarkasme.6. Formuler dig kort. Undgå lange, udviklede sætninger i et abstrakt sprog. Giv plads til pauser og stilhed, så personen med demens får ro til at svare.7. Stil nysgerrige spørgsmål om emner, som den demente kan relatere sig til. Spørg kun om en ting ad gangen og vent på svar, inden du fortsætter.8. Selv om det kan være fristende, er det ofte nytteløst at forsøge at få en person med demens til at forholde sig til realiteterne. Demenssygdommen vil gradvist gøre det sværere at fastholde bevidstheden om nuet.9. Sørg for at jeres samtale foregår i et rum uden forstyrrelser, der kan distrahere vedkommendes koncentration.10. Tale gerne om noget I begge kan se lige i nuet og skab nærhed i rummet og en afslappet atmosfære. Vær ikke bange for den fysiske kontakt – lette berøringer f.eks. på armen
-----------	--

	<p>11. Vær opmærksom på dit tonefald og dit stemmeleje. Tænk på, at dit kropssprog kan være med til at understøtte det, du siger. Mennesker med demenssygdomme er rigtig gode til at aflæse kropssprog - også når de sproglige færdigheder bliver dårlige.</p> <p>12. Vær opmærksom på non-verbal kommunikation: Nogle personer med demens har svært ved at finde de rette ord, så de kan kommunikere gennem kropssprog eller ansigtsudtryk. Vær opmærksom på disse tegn, og prøv at forstå, hvad de forsøger at sige.</p> <p>13. Skab et sikkert miljø: Sørg for, at turen er sikker og fri for farer. Fjern eventuelle hindringer og efterlad ikke en person med demens alene et fremmed sted. Sørg for god belysning, så personen kan orientere sig.</p> <p>14. Vær tålmodig og undgå frustration: Demens kan medføre hukommelsestab og forvirring. Det er vigtigt at være tålmodig og undgå at blive frustreret, selvom det kan være udfordrende. Forstå, at de ikke kan styre deres symptomer.</p> <p>15. Involver personen i aktiviteter, Fortæl kort hvad du gør, f.eks. "nu skal du have sikkerhedssele på"</p> <p>16. Bevar deres værdighed: Selvom deres hukommelse og evner ændrer sig, er det vigtigt at behandle dem med respekt og værdighed. Undgå at tale ned til dem eller behandle dem som om de er børn.</p> <p>Søg støtte til dig selv:</p> <p>At have ansvaret for hjælp til en person med demens kan være fysisk og følelsesmæssigt udfordrende. Personer med fremskreden demens vil ofte være dybt afhængig af støtte og hjælp.</p> <p>Det er vigtigt og professionelt at finde støtte, for at undgå at blive overbelastet og frustreret.</p> <p>Spørg evt. et personale eller et familiemedlem der kender personen.</p> <p>At hjælpe en person med demens er en kontinuerlig proces, der kræver både medfølelse og fleksibilitet. Det er vigtigt at være opmærksom på deres behov og tilpasse støtten løbende.</p>
<p>4c Autisme.</p>	<p>Definition af autisme:</p> <p>Autisme er en medfødt anderledeshed i hjernens udvikling, som påvirker opfattelsen af omgivelserne og interaktionen med andre. Det er en medfødt, arvelig, neurologisk betinget, kognitiv anderledeshed. Det betegnes som "gennemgribende", hvilket betyder, at alt, hvad en autistisk person siger, tænker og gør, er berørt af autismen.</p> <p>Film:</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=hozLb-KUFZO</p> <p>Fantastiske ting undervejs, en tegnefilm der beskriver autisme.</p>

Diagnose: I Danmark er diagnosen baseret på WHO's internationale klassifikationssystem, ICD.

Sensorisk profil: Mange autister har en anderledes sansemæssig profil, hvor hjernen registrerer og bearbejder sanseindtryk anderledes, ofte overfølsomhed eller en underfølsomhed.

Neurodiversitet: Autisme kan betragtes som en neurovariation, hvilket betyder, at hjernen hos autistiske personer bearbejder input anderledes end hos neurotypiske personer.

Årsager til autisme: Autisme er biologisk, medfødt og arvelig. Det skyldes et komplekst samspil mellem flere hundrede gener forbundet med hjernens udvikling. Der findes ingen specifikke biomarkører for autisme, og både arv og miljø spiller en rolle i udviklingen af autisme.

Autisme er ikke en sygdom og kan ikke kureres. Autisme er at have en hjerne, der fungerer anderledes end den hjerne, som neurotypiske personer er udstyret med.

Der er færre piger og kvinder end drenge og mænd, der diagnosticeres med en autismediagnose. Det er der mange grunde til. En af dem er, at man kun observerede drenge i skolealderen, som baggrund for beskrivelsen af diagnosen – og at autisme typisk kommer anderledes til udtryk hos piger og kvinder. Man regner med, at det skyldes, at piger generelt har større interesse for det sociale end drenge.

Nogle autister har sensoriske udfordringer. De oplever ofte sanseindtryk anderledes end neurotypiske mennesker. Det kan fx være lyd, lys, kulde, varme, konsistens og smag.

Nogle autister, der er sansefølsomme overfor lyd, bruger hovedtelefoner, når de arbejder eller når de har brug for ro fra andre mennesker.

Hovedtelefonerne skal betragtes som et hjælpemiddel til at skærme mod ubehagelige sanseindtryk - ikke som et forsøg på at distancere sig fra andre.

Se meget mere på Autismeforeningens hjemmeside:

<https://www.autismeforeningen.dk/>

Når man er meget logisk, rationel og konkret tænkende, kan det være svært at forstå ordsprog og talemåder. Som inspiration til at finde eksempler der passer til den målgruppe der skal undervises, er der i linket herunder 500 talemåder som kan være svære at forstå for mange personer med autisme.

https://overlevelsesguiden.dk/files/annes_liste_over_talemaader.pdf

Når du hjælper et barn med autisme, er det vigtigt at være opmærksom på barnets unikke behov og styrker, samtidig med at du skaber en støttende og forudsigelig ramme. Her er nogle specifikke ting, du bør overveje:

1. Skab struktur og forudsigelighed

- Rutiner: Mange børn med autisme trives med en klar og forudsigelig hverdag. Rutiner hjælper dem med at føle sig trygge, da de ved, hvad der kommer næste gang. Brug visuelle tidsplaner for at give dem en klar idé om, hvad der skal ske.

- Forbered ændringer: Hvis der er ændringer i dagens planer, er det vigtigt at forberede barnet på dem i god tid, da pludselige ændringer kan forårsage stress eller angst. F.eks. en ny chauffør, en anden bil eller der kommer et nyt barn med bussen i morgen.

2. Kommunikation

- Brug klare og direkte ord: Børn med autisme kan have svært ved at forstå abstrakte begreber, ironi, eller metaforer. Tal konkret og præcist.
- Visuel støtte: Mange børn med autisme reagerer bedre på visuelle hjælpemidler som billeder, symboler eller tegnsprog. Brug disse værktøjer til at understøtte verbal kommunikation.
- Vær tålmodig: Børn med autisme kan have forsinket talesprog eller vanskeligheder med at udtrykke sig. Giv dem tid til at formulere deres tanker, og vær opmærksom på non-verbal kommunikation som kropssprog, ansigtsudtryk eller gestik.
- Vær opmærksom på sensoriske behov: Mange børn med autisme har enten en overfølsomhed eller en underfølsomhed over for sanseindtryk som lys, lyd, teksturer eller lugte. Vær opmærksom på tegn på, at barnet er overvældet (f.eks. at holde sig for ørerne eller undgå bestemte steder)
- Skab et trygt og roligt miljø: Et miljø med dæmpet belysning, beroligende lyde og et minimum af distraktioner kan hjælpe barnet med at fokusere og føle sig mere komfortabelt.

3. Sociale færdigheder

- Mange børn med autisme har vanskeligheder med at forstå sociale signaler som ansigtsudtryk, kropssprog eller tonefald. Hav faste aftaler om siddepladser og klare aftaler og regler for adfærd i bussen. Forudsigelser skaber ro og tryghed.
- Individuel tilgang: Husk at hvert barn med autisme er unikt. Hvad der fungerer for ét barn, virker ikke nødvendigvis for et andet. Lær barnets specifikke behov og styrker at kende og tilpas din tilgang derefter.

4. Følelsesmæssig støtte og håndtering af frustration:

- Hjælp med følelsesregulering: Børn med autisme kan have svært ved at regulere deres følelser, især når de bliver overvældet. Det er vigtigt at være opmærksom på tidlige tegn på frustration eller angst, så du kan gribe ind før det eskalerer.
- Håndter udfordrende adfærd med forståelse: Hvis barnet udviser udfordrende adfærd, som f.eks. at skrike, sparke eller lukke sig selv

	<p>inde, kan det være et tegn på overbelastning eller frustration. Bevar roen, og forsøg at forstå, hvad der udløste adfærden. Skab en rolig og sikker situation, hvor barnet kan få tid til at falde til ro.</p> <p>5. Skab en positiv og støttende relation.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vær en tålmodig og stabil støtte: Børn med autisme kan have svært ved at forstå sociale relationer, men de kan stadig udvikle stærke, meningsfulde bånd med voksne. Det er vigtigt at være konsekvent, pålidelig og udvise tålmodighed i dine interaktioner med barnet. • Belønning og positiv forstærkning: Brug positiv forstærkning til at opmuntre ønsket adfærd. Anerkend barnet, når de gør noget positivt, og vær specifik om, hvad du anerkender. <p>6. Samarbejd med skole, institution og forældre, de kender barnet og kan hjælpe med hvilke aftaler og strukturer der kan være hensigtsmæssige for barnet.</p> <p>At støtte et barn med autisme kræver forståelse for barnets unikke måde at opfatte verden på, samt fleksibilitet og tålmodighed i tilgangen. Ved at skabe et trygt, struktureret og støttende miljø kan du hjælpe barnet med at udvikle sig og trives.</p> <p>BFA Transport temaside: Kørsel med børn med særlige behov</p> <p>BFA Transport har udviklet en temaside om kørsel med børn med særlige behov. Der er udviklet en tegnefilm og en pjece til flexchaufførerne, der bl.a. forklarer, hvordan børn med særlige støttebehov adskiller sig fra mange andre, og hvad chaufføren kan gøre for at gøre turen til en god oplevelse for alle. Tryk på link -> Temaside: Børn med særlige behov</p>
<p>4d ADHD:</p>	<p>ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder) er en forstyrrelse i hjernens udvikling, der påvirker en persons evne til at opretholde opmærksomhed, regulere impulser og kontrollere aktivitet. Symptomer på ADHD kan variere, men de inkluderer ofte:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uopmærksomhed: Svært ved at koncentrere sig, følge med i detaljer, miste ting, og blive let distraheret. • Impulsivitet: At handle uden at tænke på konsekvenserne, afbryde andre, og have svært ved at vente på tur. • Hyperaktivitet: At være konstant aktiv, have svært ved at sidde stille, og føle en indre rastløshed. <p>ADHD diagnosticeres ofte i barndommen, men kan også fortsætte ind i voksenlivet. Behandling kan omfatte en kombination af medicin, adfærdsterapi og støtteforanstaltninger for at hjælpe med at håndtere symptomerne og forbedre funktion i dagligdagen.</p> <p>2 film, hvor der fortælles om ADHD</p>

<https://www.youtube.com/watch?v=BBJmFflu018>

<https://www.youtube.com/watch?v=Eq3Y1sxJUGg>

En chauffør, der kører sammen med en person med ADHD, kan gøre flere ting for at støtte personen og skabe en mere behagelig og sikker køreoplevelse.

Her er nogle tips:

1. Skab en rolig og struktureret kørsel

- Minimér distraktioner: Sørg for, at der er så få forstyrrelser som muligt i bilen (f.eks. sluk radioen, undgå for meget snak eller chatteri).
- Brug klare og korte instruktioner: Hvis du skal kommunikere noget, er det hjælpsomt at være direkte og præcis. Personer med ADHD kan have svært ved at følge lange eller komplekse beskeder.

2. Skab forudsigelighed og rutiner

- Tydelige ruter: Hvis det er muligt, planlæg ruten på forhånd og informér personen om, hvad de kan forvente undervejs. Pludselige ændringer i planerne kan skabe stress.
- Undgå hastværk: Personer med ADHD kan reagere mere impulsivt, hvis de føler sig presset. Sørg for at have god tid, så der ikke opstår stress over tidsbegrænsninger.

3. Vær tålmodig og fleksibel

- Håndtering af impulsiv adfærd: Hvis personen med ADHD reagerer impulsivt, f.eks. ved at afbryde, blive rastløs eller tage hurtigt beslutninger, så vær tålmodig og forstående.
- Opmuntring til pauser: Hvis kørslen er lang, kan det hjælpe at tage pauser for at lade personen strække benene eller få lidt mental afkobling. Dette kan mindske rastløshed og hjælpe med at opretholde koncentrationen.

4. Støtte ved koncentration

- Undgå multitasking: Personer med ADHD har ofte svært ved at håndtere flere ting på én gang. Fokusér på én opgave ad gangen, og vær opmærksom på at minimere forstyrrelser, som kan bryde koncentrationen.
- Giv tid til at organisere tanker: Hvis du beder personen om at tage en beslutning, såsom at vælge en rute, giv dem tid til at tænke og reagere. Overraskelser eller pludselige krav kan være sværere at håndtere.

5. Kør med forståelse og empati

- Anerkend deres behov: Hvis en person med ADHD oplever frustration

	<p>eller udfordringer under kørslen, vær forstående og tilbyd støtte i stedet for at kritisere.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vær opmærksom på stress: ADHD kan føre til, at personen reagerer stærkere på stress. Hvis de virker ængstelige eller stressede, kan det hjælpe at give beroligende ord eller skabe en rolig atmosfære. <p>Sammenfattende handler det om at skabe en kørselsoplevelse, der er så forudsigelig, struktureret og afslappet som muligt, samtidig med at man er tålmodig og støttende.</p>
<p>4e Psykisk sygdom</p>	<p>Psykisk sygdom refererer til en række mentale eller følelsesmæssige lidelser, der påvirker en persons tankemønstre, følelser, adfærd og generelle velbefindende.</p> <p>Det kan omfatte tilstande som angst, depression, skizofreni, bipolar lidelse, personlighedsforstyrrelser og mange andre.</p> <p>Psykiske sygdomme kan have både biologiske, psykologiske og sociale årsager, og de kan variere i sværhedsgrad – fra milde og midlertidige symptomer til mere alvorlige og langvarige problemer.</p> <p>Behandling kan inkludere medicin, terapi og ændringer i livsstil for at hjælpe personen med at håndtere symptomerne.</p> <p>Generelt: Mange sindslidende kan blive urolige hvis de ikke føler, personen der kører bilen, ved hvor de skal hen. Det gør dem utrygge.</p> <p>Roen skal bevares både i tale og kropssprog.</p> <p>Se mere i kompendiet: https://www.tur.dk/skoler/skabeloner-vejledninger-og-undervisningsplaner/undervisningsmateriale</p> <p>Når du forholder dig til en person med hallucinationer og tvangstanker, er det vigtigt at udvise både forståelse og tålmodighed.</p> <p>Her er nogle praktiske råd til, hvordan du kan hjælpe bedst:</p> <p>1. Lyt uden at dømme</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forståelse: Hvis personen deler sine hallucinationer eller tvangstanker med dig, er det vigtigt at lytte uden at dømme eller forsøge at modbevise dem. For personen er disse oplevelser virkelige, og det kan være skræmmende eller forvirrende for dem. • Bekræft følelser: Du kan sige noget som: "Jeg forstår, at det føles meget virkelig for dig." Det er en måde at vise empati uden at understøtte

eller afvise, hvad de oplever.

2. Forhold dig roligt og ikke konfronterende

- Undgå at blive frustreret: Hvis en person insisterer på noget, du ved ikke er virkeligt, undgå at blive konfronteret eller argumentere. Det er ikke en situation, hvor fakta og logik nødvendigvis vil ændre personens opfattelse.
- Beroligende tone: Hold en rolig og afslappet tone. Du kan sige noget som: "Jeg forstår, at det er skræmmende, men vi er her sammen, og du er sikker."

3. Afled og distraher

- Afledning: Hvis personen bliver meget optaget af en tvangstanke eller hallucination, kan det være nyttigt at forsøge at aflede opmærksomheden ved at ændre emnet eller foreslå en aktivitet. Det kan være en simpel aktivitet, som at gå en tur eller kigge på noget neutralt og beroligende.
- Positiv distraktion: Forsøg at få dem til at fokusere på noget, der virker beroligende for dem, f.eks. musik, en hobby, eller noget de plejer at finde afslappende.

4. Skab en tryk og stabile omgivelser

- Tryghed: Et forudsigeligt og roligt miljø kan hjælpe med at reducere forvirring og angst. Sørg for, at der ikke er unødvendige stressfaktorer i omgivelserne, som kan trigge hallucinationer eller tvangstanker.
- Fjern risikoen for forvirring: Hvis der er objekter, som kan forårsage usikkerhed, f.eks. spejle eller bestemte symboler, kan det være nyttigt at fjerne dem.

5. Støt ved at etablere klare rammer

- Rutiner: Mennesker med tvangstanker kan finde tryghed i struktur. Hvis der er faste rutiner i hverdagen, kan det hjælpe med at reducere følelsen af kaos og usikkerhed, hvilket kan dæmpe tvangstanker.

6. Undgå at bekræfte urealistiske påstande

- Lad være med at bekræfte hallucinationerne: Hvis personen ser noget, som ikke er der, undgå at sige "jeg ser det også". I stedet kan du anerkende deres følelser og samtidig ikke deltage i hallucinationen.
- Prøv at se situationen på en anden måde: Hvis det er muligt, kan du hjælpe personen med at se situationen i et mere realistisk lys, men uden at presse dem. For eksempel: "Jeg kan ikke se det, men jeg er her sammen med dig."

	<p>7. Selvomsorg og støtte</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pas på dig selv: Det kan være mentalt og følelsesmæssigt udfordrende at støtte en person med hallucinationer og tvangstanker. Sørg for at få støtte til dig selv, hvad enten det er fra familie, venner eller professionelle. <p>At støtte en person med hallucinationer og tvangstanker kræver en balanceret tilgang, hvor du viser empati og samtidig holder dig rolig og rationel. Det er vigtigt at være tålmodig og ikke tage de irrationelle tanker personligt, samtidig med at du sørger for, at personen får den rette professionelle hjælp under køreturen med dig.</p>
<p>4f At håndtere vrede</p>	<p>At håndtere vrede og aggressioner hos personer med psykisk sygdom kræver tålmodighed, forståelse og respekt. Her er nogle retningslinjer, der kan hjælpe:</p> <p>1. Forbliv rolig og kontrolleret</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hold din egen ro: Hvis du reagerer med stress eller vrede, kan det eskalere situationen. Ved at være rolig og udstråle en følelse af kontrol kan du hjælpe med at dæmpe den følelsesmæssige intensitet. <p>2. Lyt aktivt og uden dømmekraft</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vær opmærksom: Giv personen mulighed for at udtrykke deres følelser. Ofte kan vrede være et udtryk for underliggende følelser som frygt, frustration eller stress. Ved at lytte uden at afbryde, viser du respekt og hjælper med at identificere den underliggende årsag. <p>3. Skab afstand, hvis nødvendigt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvis personen bliver meget aggressiv, kan det være nødvendigt at skabe fysisk eller psykisk afstand for at sikre din egen sikkerhed og give personen tid til at falde til ro. <p>4. Anvend de-eskaleringsstrategier</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brug en beroligende tone: Undgå at hæve stemmen. Tal langsomt og med en rolig tone. • Valider følelserne: Bekræft, at du forstår, at personen er vred. Sæt ord på deres følelser uden at dømme, f.eks. "Jeg kan se, at du er meget frustreret lige nu." <p>5. Fokuser på problemløsning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Når personen har fået lidt ro, kan du forsøge at finde ud af, hvad der

	<p>ligger bag vreden. Er der noget konkret, de ønsker at ændre? Kan du hjælpe med at finde en løsning? Undgå at presse dem til at "slippe vreden", før de er klar til at tale om det.</p> <p>6. Undgå konfrontation</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvis personen er meget oprevet, kan konfrontation eller kritik forværre situationen. Undgå at give ordrer eller blive aggressiv i din tilgang. <p>7 Søg professionel hjælp</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvis du oplever vedvarende aggressioner eller ikke føler dig i stand til at håndtere situationen, kan det være nødvendigt at involvere professionelle, som f.eks. en psykolog, psykiater eller en akut hjælpetelefon eller politi. <p>8. Pas på dig selv</p> <ul style="list-style-type: none"> • At håndtere en psykisk syg person med vrede og aggressioner kan være mentalt og følelsesmæssigt udmattende. Sørg for at få støtte til dig selv gennem samtaler med en professionel eller støtte fra familie og venner. <p>Vigtigt er det at huske, at personer med psykisk sygdom, der udviser vrede eller aggression, ofte ikke kan kontrollere deres reaktioner på samme måde som andre. Derfor er forståelse og støtte nøglen til at hjælpe dem bedst muligt.</p>
<p>4g Stroke:</p>	<p>Stroke:</p> <p>Hvad skal du være opmærksom på hvis en person får stroke mens du er sammen med personen</p> <p>En film: https://www.youtube.com/watch?v=y65rr9Mrg5o</p> <p>Peter Lund Madsen fortæller om "efter stroke":</p> <p>En film https://www.youtube.com/watch?v=KP0rkabaTHQ</p> <p>Peter Lund Madsen fortæller om, "Når skaden så er sket"</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=aP2nZ9Ee4rq</p> <p>Det er krævende at genoptræne efter stroke, der har afsted kommet store skader. En god oplevelse af køreturen til og fra træning, kan være af stor betydning for fastholdelsen af motivationen til det seje</p>

	<p>træk, som genoptræningen kræver.</p> <p>Vær opmærksom på:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tale tydeligt og langsomt. Hvis personen har afasi – giv tid til personen kan udtrykke sig på anden vis eller selv gøre sætningen færdig. • OBS placering i bussen, hvis der er synsnedsættelse. Hvilken side kan de se ud af bussen, eller vil de have kontakt til nogen i bussen. • HUSK du må ikke tage fat i den lammede arm. Hvis der er slap lammelse, er der kun led kapslen og ledbånd til at holde armen ind til skulderleddet. • IKKE sele over lammet arm. • Efterlad ikke kunden alene, specielt hvis de har afasi eller ikke selv kan bevæge sig rundt. 	
4h Vejledende timefordeling	Dag 1	Dag 2
1. – 2. lektion	Velkomst Relevante handicap og sygdomme	Alzheimer og demens Psykiske sygdomme
3. – 4. lektion	Aldrings- og sygdomslære Aldringssvækkelse	Kommunikation og kundeforståelse
5. – 6. lektion	Kørsel med børn Håndtering af passagerer med støtte-ilt	Chaufførens psykiske arbejdsmiljø Stroke
7. – 8. lektion	Personer med psykiske sygdomme	Afsluttende test Evaluering
4i Forslag til øvelser Aldrings- og sygdomslære Helt eller delvis blind	<p>Gå med en "blind": se evt. film https://www.youtube.com/watch?v=VuGkWR9MTaM</p> <p>Afprøv ledsagerteknik gerne med forskellige forhindringer og underlag.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gå rundt om borde og planter, sætte sig på stole, gå tur på grus, på klinker, gulvtæppe, og trapper samt køre i elevator. Underviseren kan bruge arme og ben som forhindringer. <p>Ind og udstigning af lille bil:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Den blinde skal guides ind og ud af lille bil i forbindelse med ergonomisk vejledning. <p>I forhold til ledsagerteknik eller ind- og udstigning af lille bil, kan der bruges:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sikkerhedsbriller med fx sort papir og et hul i som indikerer tunnelsyndrom 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Sort papir på halvdelen af begge brilleglas, som giver indtrykket af at have en hemianopsi (halvsidig lammelse med synsudfald). • Herudover kan glassene slibes for at give indtrykket af, at have grå/grøn stær.
Helt eller delvis døv	Det anbefales kun at øve et stærkt reduceret tegnsæt i "Tegn til tale" systemet. Der eksisterer mange varianter af døvesprog og herunder "Tegn til tale" symboler, så man bør koncentrere sig om helt centrale udtryk som for eksempel "goddag og farvelhilsen", "har du brug for hjælp".
Ergonomi	Øve støtte til kunder, der skal rejse sig, sætte sig, samt komme ind og ud af en bil under hensyntagen til egen ergonomi og arbejdsstilling.
Afprøvning af hjælpemidler	Afprøve forskellige hjælpemidler, for eksempel spilerdug og drejesæder, som gør det nemmere at dreje kunden om på sædet.
Simulation af balancen hos ældre	Afprøv den enkeltes reaktionstid efter at være blevet snurret rundt. Dette kan give et indblik i, hvordan den ældre har det, når denne bliver hjulpet op at stå, idet balancesansen ofte nedsættes med alderen.
Rollator øvelser	Øve støtte til kunde som bruger rollator: modtage kunde, hjælpe ind i bil og stuve rollator i bagagerum.
4j Forslag til afholdelsesformer	<p>Undervisningen kan gennemføres som modulopbygget undervisning på ikke mindre end 3½-4 lektioner (½ dag).</p> <p>En relativ stor del af uddannelsen forudsætter at der er meget udstyr i form af biler og materiel, samtidig med at undervisningen bedst foregår i en dialog mellem et hold chauffører og en eller flere undervisere.</p>
5 Anbefalede deltagerforudsætninger	
	Deltageren kan lovligt føre taxi, OST-biler eller erhvervsmæssig personbefordring i busser.
6 Værktøj til kompetenceafklaring	
	Der kan ikke tildeles meritafkorting på dette uddannelsesmål, da det er en del af en certifikatuddannelse.

<h2>7 Anbefalede faciliteter</h2>	
<p>Udstyr og Materialer</p>	<p>Der skal være en bil (taxi størrelse eller minibus) til stede i forbindelse med emnerne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ergonomi og kundeforståelse • Håndtering af passagerer med støtte ilt <p>Der skal være forskellige fabrikater af kørestole og rollatorer til stede i undervisningen, da chaufførerne skal kunne skille dem ad og pakke dem sammen til transport i bagagerum.</p>
<p>Lokaler og Øvelsesarealer</p>	<p>I lokalerne opfordres der til, at man har AV-udstyr til rådighed (projektor, computer, højttalere), flipovers til at skrive på, og en tavle (både til fremvisning med projektor, men også til at skrive på).</p> <p>Der skal være større arealer til rådighed, hvor bilen kan parkeres i undervisningen. I vinterperioder anbefales, at arealet/rummet er stort nok til, at man kan være inden døre, mens undervisningen finder sted.</p> <p>I sommerperioden kan undervisningen foregå udendørs, men arealet skal både være stort nok til at komme omkring med kørestole, lave øvelser m.m. Der kan evt. køres til et område, hvor der kan gennemføres øvelser.</p>
<p>Anbefalede Undervisnings-materialer</p>	<p><u>Ergonomi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • At-vejledning D.3.3. "Forflytning, løft og anden manuel håndtering af personer". https://at.dk/arbejdsmiljoe/ergonomi/manuel-haandtering-af-personer/ • Arbejdsmiljø håndbog for chauffører, side 18-24. BAU transport og engros https://bautransport.dk/persontransport-paa-vej/personstransport-paa-vej <p><u>Befordring af sygdoms- og alderssvækkede passagerer:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • "Befordring af sygdoms- og alderssvækkede passagerer", kompendium. TUR har i samarbejde med de regionale trafikselskaber udgivet et kompendium om sygdomme og aldring, som er målrettet chaufføren, der skal befordre ikke behandlingskrævende syge eller alderssvækkede passagerer. Kompendiet kan hentes på TURs hjemmeside: https://transporterhvervets-

uddannelser.euwest01.umbraco.io/media/3tmbulh2/vejledning-til-48104-befordring-af-sygdoms-og-alderssvaekkede-passagerer-jh.pdf

8 Anbefalede faglærerkvalifikationer

Faglige kvalifikationer	<p>Det er vigtigt, at faglæreren mestrer det fag der undervises i, fagligt og pædagogisk.</p> <p>Underviseren har måske før undervist i lignende fag, eller har erfaring fra andet relevant arbejde.</p> <p>Herudover anbefales det, at faglæreren har gennemført:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Introduktion til offentlig servicetrafik (BAB 1) 2. Befordring af sygdoms- og alderssvækkede passagerer (BAB 2) 3. Befordring af fysisk handicappede passagerer med liftbil (BAB 3A) 4. Befordring af fysisk handicappede passagerer med trappemaskine (BAB 3b) 5. Ajourføring af chauffører i offentlig servicetrafik (BAB 4) 6. Brug af evakueringsstol 7. Et faglærerkursus hos TUR i samme emne. <p>Faglæreren har desuden tilegnet sig faglige og personlige kompetencer i form af sidemandsoplæring, kurser, VUU eller pædagogisk diplomuddannelse, for at kunne undervise i de forskellige moduler på kurset.</p>
-------------------------	--

Efteruddannelse	<p>Det anbefales, at faglæreren løbende deltager i efteruddannelse i form af fx:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ERFA-kurser 2. Personbefordringskursus. 3. Kursus om sundheds- og sygdoms lære. 4. Sidemandsoplæring/føl tjeneste efter, at man har været på kursus. 5. Pædagogiske kurser. 6. Praktik hos en bus-, OST eller taxichauffør med/uden liftarbejde.
-----------------	---

9 Afsluttende Certifikatprøve

Regler for den teoretiske test

Prøven løses selvstændigt uden brug af hjælpemidler og notater (lommeregner, blyant og papir er tilladt).

Deltagernes gennemførelse af den teoretiske prøve overværes af en tilsynsførende. Den tilsynsførende skal være en person, som ikke har kompetence til at undervise i emnet.

Den teoretiske prøve omfatter 15 spørgsmål, hvortil der maksimalt må anvendes 20 minutter til den

enkelte deltagers besvarelse. Der skal svares korrekt på mindst 12 af spørgsmålene.

Der må kun anvendes prøver udarbejdet af PKS, og prøven bestilles i Multitest senest 24 timer inden prøven skal gennemføres.

Ved bestillingen af den teoretiske test, fastlægger institutionsadministrator følgende:

1. Dato og tid for testen.
 - Det er starttidspunktet der skal angives.
2. Tilsynsførende
 - er den person som er til stede i lokalet under prøven. Den tilsynsførende må ikke have faglig kompetence til at undervise i målene.
3. Underviser
 - den person der har undervist holdet.
4. Der skal anvendes Mit-Id for at kunne tilgå prøven.
5. Det anbefales at kursisterne logger ind på "Borger.dk" i god tid før prøven, for at kontrollere at deres Mit-Id virker

Prøvespørgsmålene må under ingen omstændigheder kopieres til noget medie, eller komme til deltagernes kendskab.

Kriterier for at bestå certifikatprøven

Teoretisk prøve	Den teoretiske prøve skal være bestået.
Ikke beståede prøver og omprøver	<p>Hvis en deltager ikke består den teoretiske prøve, kan deltageren inden for en 6 måneders periode indstilles til en omprøve.</p> <p>Hvis en deltager ikke består den teoretiske, kan vedkommende tidligst komme til omprøve dagen efter den ordinære prøve.</p> <p>Hvis deltageren heller ikke består omprøven, kan vedkommende tidligst komme til omprøve igen efter endnu en hverdag.</p> <p>Hvis deltageren heller ikke består 2. omprøve, skal vedkommende gennemføre et helt nyt uddannelsesforløb.</p>
Klagemuligheder	<p>Deltagere:</p> <p>Uddannelsesinstitutionen behandler eventuelle klager fra deltagere i henhold til AMU-bekendtgørelsen: BEK nr. 1795 af 27/12/2018 med ændringer.</p>